

והשמר השמונה וחמישים הוא שמר שמוש.

והוא שמר שנות בין⁸) בית דין במה שדנו ובמה שעשו שהיה⁴) מונח אותו שמר השמוש ביד נאמן ואתה מוצא שמר שימוש זה על דרכים הרבה כפי מה שיצטרך לבית דין לעשותו עושין אותו. האחד מהן בשמרא דמירכסא יצטרך לבית דין לעשות כתב שימוש שיתנו ביד הלזה קודם שיכתבו השמר המחודש הנאבד שנותנין ביד

(1) עיי' ברמב"ן בבא בתרא לדף ט' שכתב: והלשון הזה מצוי בין הגאונים בספר השמרות לרב הברצלוני ז"ל וכן נראה מדבריו דרוקא בתנאי כל אומני.

(2) בבא קמא דף כ"ז ע"ב.

(3) צ"ל: שכותבין.

(4) שיהיה.

שמר שמוש - שמר שומא דקבלנותא

המלוה והוא כמו שפירשנו לעיל בענין שמר יח שהוא שמרא דמירכסא. ויש לך שמר אחד שכותבין בית דין על האסטרופוס בסך עזובן הנפטר ומניחין אותו אצל נאמן. ויש לך נמי שמר שימוש אחר שכותבין בית דין על מי שנפטר והניח אלמנה או בעל חוב ולא נמצא לו יורש וקיימא לן שאין אחד מישראל שאין לו גואלים חוץ מן הנר וזה שנפטר וראי יש לו יורשים ואפי' בסוף העולם וכיון דהכי הוא משביעין את האלמנה או את הבעל חוב ומגבין להם את חובו ומה שנשתייר מן הנכסים לאחר פריעתן מניחין אותו בית דין אצל נאמן וכותבין (וכותבין) שמר שימוש בסך הממון שביד הנאמן וחומצין בו בית דין ומניחין אותו שטר שימוש ביד נאמן אחד עד שיבוא לו היורש ואם לא יבוא יהא מונח עד שיבוא אליהו ויודיע מי הוא היורש. וכן נמי אם ישבו בית דין והוצרך להם לעיין ולאחר הרבה בין מפני טירוף השעה בין מפני עיון הדין לעיין בדבר כותבין שמר שימוש על כך ולפי שהוא שמר שימוש נהוג על דרכים הרבה כפי מה שזרמן לבית דין דבר לכתוב בו לכך לא כתבונו נוסח שמר שימוש מפני שהוא מתהפך לכמה לשונות לפי הצורך. ואם הוא שמר השימוש עיונא דרייניא כותבין הכי. אַנְחָנָא דייני דחתימין להחת כך הוא דאחא קדמנא פלוני בר פלוני לדינא ופען הדין פלוני התובע דאית ליה בידא דפלוני הנתבע כך וכך או ארעא פלונית ובנו הלין מיליא אחא שליטא ואנסיה לפלוני או אחרתתיה אשתא. ואם הוא עידן תפלה כותבין הכי ובתר כן משא עידן קריית שמע או תפלה ופסקנא ואשתמיט הדין פלוני הנתבע ואול באורחא, או אי איעצריך דינא לעיונא כותבין הכי ואחרניה לפסק דינא עד דמעייין ביה וכתבנא הלין מילי דאשתמיטו בהון קדמנא ואחיתנא כבי דינא למיהוי לזכו ולראיה. ומאי דהוה קדמנא ביום פלוני לירח פלוני דהוה כך וכך לשנת פלונית כתיבנא וחתימנא ואחיתנא דינא.

והשמר התשעה וחמישים הוא שמר שומא דקבלנותא.

והוא כנון מי שיש לו בהמה דקה או נסה ושם אותו לחבירו על דרך היתר ולא על דרך איסור (והוא כדתנן¹) אי זהו נשך אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית אבל מקבלין צאן ברזל מן הגוים וכו'. תד²) אעפ"י שאמרו אין מקבלין צאן ברזל מישראל אבל מקבלין צאן ברזל סגוי. השם סרה מחבירו ואומ' לו הרי סרתי עשויה עלי בשלשים דינרין ואני אעלה לך סלע בחדש לפי שלא עשאה³) (והלא⁴) עשאה דמים, אמ' ר' ששת לא עשאה דמים מחיים אלא לאחר מיתה. ופי' אין מקבלין צאן ברזל מישראל כנון ישראל שנתן לחברו מאה צאן במאה דינרין וכל הוולדות והצמר והחלב יהיו חולקין למחצה לשליש ולרביע עד שלש שנים הן חסר הן יתר ואם מתו אלו הצאן המקבל חייב באחריותן ומשלם מאה דינרין וכיון דהכי אסור שכיון שאלו הצאן באחריות המקבל אם מתו מתו לו מאי שעמא יקח זה שמכרן מן הוולדות והצמר והחלב אלא כיון שנופל מהן הרי הוא רבית כי מפני שהוא ממתינו במאה דינרין אלו שקונה אותו המקבל בהן משום

¹ (בבא מציעא ד' ע' ע"ב).

² (ב"ה ברי"ף, ובגמרא ד' ס"ט ע"ב) דתניא וכו'.

³ צריך להוסיף: דמים.

⁴ (ב"ה ברי"ף, ובגמרא: ולא עשאה. ועי' דקדוקי סופרים כי בכל הכ"י היא כמו ברי"ף.

הכי נותן לו רבית שיהנה בסירות ויקח מן הוולדות והצמר והחלב. תניא נמי¹) הכי אי זהו צאן ברזל²) אמ' לו הרי עשויות לפניך למחצה לשליש ולרביע במאה דינר של זהב אסור, ועל זה הענין שאמרנו הוא אסור לקבל צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית אבל אם מקבל ממנו מאה צאן במאה דינרין על תנאי זה שאם ימות לשניהם וכל הריוח שיעלה בהן בין משבחה דנופן בין מוולדות ובצמר ובחלב שיהא לשניהם על דרך אי פלגא באנרא תרי תלתי בהפסד אי פלגא בהפסד תרי תלתי באגר על הדרך הזה הוא מותר ועל זה הענין עושין דרך היתר שטר שומא דקבלנותא. וכן נמי מי שיש לו פירות³) לחבירו קח⁴) אלו הפירות⁵) בכך וכך ופסר⁶) אותם למחצה שכר שנחלוק הריוח שיעלה ביניהן בין מפסומין בין מפירותיהן ואם יארע בהן שום הפסד מיתה או מוולתו יהיה בין שניהם וחלוקה זו שחולקין הריוח וההפסד על דרך פלגא באגר תרי תלתי בהפסד אי נמי מחצה על מחצה בזמן שנותן לו שכר עמלו ומוזנו או פוסק עמו כל שהוא בשכר עמלו ומוזנו והוא כדתנן נמי בסרי' אי זהו נשך במשנה שלפנינו⁶) אין מקבלין צאן ברזל אין מושיבין⁷) חנוני למחצית שכר אלא אם כן נותן לו שכרו כפועל אין מושיבין חרנגולין למחצה ואין שמיץ עגלים וסיחין למחצית שכר אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומוזנות אבל מקבלין עגלים וסיחין למחצה ומנדלין אותן עד שיהיו משולשין וחתמור⁸) עד שחאה טוענת, שמיץ⁹) פרה וחמור וכל דבר שדרכו לעשות ולאכול. מקום שנהנו לחלוק את הולד מיד חולקין, מקום שנהנו לגדל יגדלו. רשביג' אומי' שמיץ עגל עם אמו וסייה עם אמו, תנא¹⁰) כפועל בטל מאי כפועל בטל אמ' אביי כפועל בטל של אותה מלאכה דבטיל מינה. תיר' כמה הוא שכרו בין מרובה בין מועט דברי ר' מאיר ר' יהודה אומי' אפי' לא טיבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא נרונרת אחת זו היא שכרו, ר' שמעון בן יוחאי אומי' נותן לו שכרו משלם, והלכה כר' מאיר¹¹) רסתם מתניתי' כוותיה מיהו האי דאמי' ר' מאיר בין מרובה בין מועט לאו בכלהו יומי דשותפותא קאמי' אלא בכל יום ויום קאמי' עד משלם יומי שותפותא דיהיב ליה כפועל בטל של אותה מלאכה דבטיל מינה והיינו דקאמי' בין מרובה בין מועט כדפסקי ומתנו אהרדי לפום ההיא עבירתא דבטיל מינה ואי בעו למפסק לכל יומי דשותפותא פסקי כדרבא דאמי' אי שקיל מלזה פלגא באגר דרי תרי תלתי בהפסד, ואי שקיל תילתא באגר דרי פלגא בהפסד וההיא שופינא דשקל לזה ממנאתיה הוי לשכר עמלו ומוזנו והני מילי בחנוני וכיוצא בו דלית ליה עיסקא אחרינא לריליה אלא הרין עיסקא בלחוד כדתניא המושיב את חבירו בחנות למחצית

1) עיי' בירושלמי ב"מ פ"ה ה"ה (מובא בתוס' ד' ע' ע"ב ד"ה אין). ועיי' בתוספתא ב"מ פ"ה. ועיי' אור רזוע בכא מציעא ל' ע"ב שכתב: "כי רבי יצחק אלפס ח"ל דהכי תניא בתוספתא איהו צאן ברזל וכו'" ובריי"ף שלפנינו לא מצאתי.

2) צריך להוסיף כמש"ש: היה לו מאה צאן.

3) אולי: פרות.

4) ולקח.

5) אולי: ופסק.

6) שלפני.

7) שם ד' ס"ח.

8) צ"ל: וחמור.

9) שם ד' ס"ט ע"ב.

10) שם ד' ס"ח ע"ב.

11) לשון הרי"ף.

שטר שומא דקבלנותא

שכר אם היה אומן¹) יעסק באומנותו אבל מאן דאית ליה עיסקא אחרינא ולא קמי מיבטל ליה מיניה לא בעי באגריה כולי האי כדאמרינן אמ' רב מותהי²) שליש בשכר מותר ושמואל אמ' לא מצא מותר שליש ילך לביתו ריקן אלא אמ' שמואל קוצץ לו דינר ואקשתן וסבר רב לא קייצינן ליה דינר, הוא אמ' רב ריש ענלא לסיטמא מאי לאו דכתי' ליה מותר שליש ופרקינן לא או מותר שליש או ריש ענלא לסיטמא, ואי בעית אימי' כי קאמי' רב דמותר שליש בשכר מותר כגון דאית ליה בהמה לדרידיה דאמרי אינשי נביל לתוך נביל לתורי הלקתא כרב דקיימא לן הלקתא כרב באיסורי⁴). ר' אלעזר⁵) מהגרוניא וכן בהמה והב לה לארסיה מססים ליה⁶) והב ליה רישא באגריה ויהבו⁷) ליה פלגו רווחא אמרה ליה אתתיה אי משתתפת בהדיה יהיב לך נמי מאליתא אשתוף חבן⁸) בהרי הדדי פלגו דאליתא אמ' ליה תא ניסלגיה לרישיה אמ' ליה השתא כדמעיקרא נמי לא אמ' ליה עד האירנא זוזי הוו דידי ואי לא יהיבנא לך ספי סורתא⁹) אמרי אינשי למארי ארעא משתעברי. תיר¹⁰) מקום שנהנו להעלות שכר כתף למעות מעלין לבהמה מעלין להעלות ולדות בשכר עמלו ומוזנו מעלין ואין משנין ממנה המדינה. רשבגי אומ' שמין ענל עם אמו וסייח עם אמו ואעפ"י¹¹) במקום שנהנו להעלות שכר כתף מעות וליתה¹²) לדרשבגי אלא בענין שכר עמלו ומוזנו.

פי' שמין פרה וחמור וכי תיר¹³) השם בהמה לחבירו עד מתי חייב להמסל בה סומכוס אומ' באתנות ייב¹⁴) חרש בגורות כיד חרש ואם בא לחלוק בתוך זמנו חבירו מעכב עליו. אבל אינו דומה ספולה של שנה זו לספולה של שנה אחרת. תניא אידך השם בהמה לחבירו עד מתי לימסל בוולדות בדקה שלשים יום בנסה חמשים יום, ר' יוסי אומ' בדקה שלשה חרשים מפני שספולה מרובה מאי מיסולה מרובה חנא¹⁵) מפני ששיניה דקות מכאן ואילך נוטל מחצה¹⁶) בשל חבירו. רב מנשיא בר נדא שקל מחצה¹⁷) וחצי מחצה בשל חבירו אתא לקמיה דאביי אמ' ליה מאן פלג לך ועוד מקום שנהנו לגדל הוא ותנן מקום שנהנו לגדל יגדלנו¹⁸). והוה נוסח שטר שומא דקבלנותא בזמן שסומק עמו לכולהו יומי בשכר עמלו ומוזנו¹⁹).

1) צריך להוסיף: לא.

2) צ"ל: קא.

3) צ"ל: מותר.

4) עכ"ל הר"ף.

5) דף ס"ט.

6) צ"ל: לה כמו ברי"ף וכ"ה בכ"מ. ע"י דקדוקי סופרים.

7) צ"ל: והב. — 8) ע"י דקדוקי סופרים.

9) צריך להוסיף: „מיחוי כריבית השתא שותפי אנן מאי אסרת קא סרת ספי סורתא“

וחסר סה בין „סורתא“ ובין „סורתא“.

10) ד' ס"ח ע"ב. — 11) לפנינו וכן ברי"ף: ואפילו.

12) כ"ב חרי"ף. — 13) ד' ס"ט.

14) לפנינו בגמרא וברי"ף: י"ח. ובדקדוקי סופרים הביא מכ"ו ס': י"ב.

15) כ"ה ברי"ף וכ"ב בדקדוקי סופרים.

16) צריך להוסיף: שלו וחצי מחצה.

17) צריך להוסיף: שלו.

18) בגמרא: יגדלו. וברי"ף: יגדלו.

19) מוכא בקצור ובשגויים בס' העשור ד"ז ד' מ' ע"ב ודפוס לבוב ד' כ"ב: כתב בלשון

המחבר איך פלוגי בר פלוגי אמר לנו וכו'.

יודעים' אנו עדים החתומים למטה עדות ברורה שאמי לנו פלוני בן פלוני הוא עלי עדים וכתבו וחתמו עלי בכל לשון של זכות ותנו לו לפלוני בן פלוני מחמת שרציתי ברצון נפשי שלא באונס כלל אלא בלב שלם ובנפש חפצה וברעת שלימה ובעין ימה וקבלתי ארכעה שוורים בארבע מאות וזו או מאה צאן במאה דינרין דאססים יתהון ואשנח בהון שנים עשר חדש ובתר כן נשימינון או נזבינינון וכל רווחא דהוי בהון על ארבע מאה וזו או על מאה דינרין אשקול אנא פלנא בעמלאי ובלאות ידי והרין פלוני פלני כממוניה ואם ח'ו יארע בהון כלום אשלם אנא חצי הפחת מכל כה שיפחתו מארבע מאות דינרין לפי שכך קבלתי עלי בקנין נמור שכל מה שיומינו בהם מן השמים בין מוטב יהא בין שנינו הפחת מארבע מאות וזו והמותר מארבע מאות וזו והמותר על ארבע מאות וזו ושעבדתי עצמי בחצי הקרן בקנין נמור להשתעבד לו לפלוני דנן כל נכסי דאית לי תחות כל שמיא דקניתי ודאקנה להון כולהון יהון אחראין וערבאין למאתים וזו שהוא חצי הקרן אם יפחתו בהמות אלו מן הקרן שינכה ממני מכל מה שימצא לי חצי הפחת עד מאתים וזו ושטר הקבלנותא דין שריר ומקויים וחוק כראוי עלי ועל יורשי כאחריות וכחומר כל שפרי שומא ושעבורא ויופאתא וקבלנותא דנהינין בישראל מיומא דנן ולעלם דלא כאסמכתא ודלא כפוססי דשפרי, וקנינא מפלוני בר פלוני דנן לפלוני בר פלוני דנן בכל מאי דכתי' ומפורש לעילא במנא דכשר למקניא בית, ומה שהיה בפנינו וכו', והכל שריר וקיים, וזה שכתבין⁽¹⁾ הכי למחצית שכר ומחצית הפסד בזמן שפוסק עמו לכולהו יומי דשותפותא דיהיב ליה מידי בשכר עמלו ומוזוני, אבל אם אינו פוסק עמו כותבין השטר על הדרך הברור והקבוע או פלנא באנר ותרי תלתי בהפסד או תלתא בהפסד או תלתא באנר ופלנא בהפסד.

והשטר הששים הוא שטר שתלא ושובר⁽²⁾ ומקבל ומוכר⁽³⁾.

והוא כדתנן בפרק המקבל בבבא מציעא דנויקין⁽⁴⁾ המקבל שדה מחבירו מקום שנהנו לקצור יקצור לעקור יעקור לחרוש אחריו יחרוש הכל כמנהג המדינה, כשם שחולקין בתבואה כן חולקין בתבן ובקש, כשם שחולקין⁽⁵⁾ בזמורות ובקנים ושניהם מספקין את הקנים תנא מקום שנהנו לקצור יקצור ואינו רשאי לעקור הא אמי בעינא דתורבל ארעא, והא אמי לא מצינא דאמרח לעקור אינו רשאי לקצור והא⁽⁴⁾ אמי בעינא דתינקר ארעא והא אמי בעינא תיבנא, המקבל שדה מחבירו והוא בית השלחין או בית האילן יבש המעין ונקצץ האילן מנכה⁽⁶⁾ לו מן חכירו, היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה מכת מדינה הוא אמי רב פסא דיבש וזמרא⁽⁶⁾ דאיפשר⁽⁷⁾ לאתויי בדולא מנהרא רבה, אמי רב פסא הני תרתי מתניאתא קמיתא משכחת להו בין

(1) כובא בסי' העשור ר"ז דף מ' ע"ב וד"ל ד' כ"ב: וכתב הרב המחבר הא דכתבין בשפרי פלני באנר ובהפסד וכו'.

(2) צ"ל: ושובר.

(3) צ"ל: וחובר.

(4) דף ק"ג.

(5) צריך להוסיף: בין כך חולקין.

(6) האי.

(7) צ"ל: אינו מנכה.

(8) לפנינו נהרא זמא.

(9) דף ק"ד: דא"ל איבעי לך, וברו"ף כמו פה: דאפשר, ועי' דקדוקי סופרים.

שמר שתלא ושוכר ומקבל וחוכר

בכירותא בין בקבלנותא מכאן ואילך דאיתיה בחכירותא ליתיה בקבלנותא ודאיתיה בקבלנותא ליתיה בחכירותא. תניא במסכת דמאי¹ מה בין שוכר לחוכר השוכר במעות והחוכר בסירות אבל חוכר ומקבל שניהם בסירות אלא שהמקבל נותן לבעל קרקע שליש תבואתו או רביע לסי מה שמקבל על עצמו והחוכר נותן לו סירות קצובין ממקום שהוא רוצה ואין לבעל הקרקע בתבואת הקרקע כלום. ואם אמי לו חכור לי בית השלהין² או שדה אילן זה יב³ המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכירו⁴ ולימא ליה שמא בעל⁵ אמרי טילא⁶. תניא בית כור עפר אני מוכר לך אעפ"י שאין בו אלא לחך הניעו שלא סכר לו⁷ שמא הוא דמתקרי בית כור אני⁸ מוכר לך אעפ"י שאין בו אלא לפנים⁹ הניעו וכו'. אמי שמואל אי אמי מחכיר לחוכר¹⁰ ומדקאמי¹¹ וזו פשיטא דקאי בגויה עסקינן בית למחכיר קפידא ורבינא אמי אירי ואירי דאמי ליה מחכיר לחוכר ומדקאמי¹² פשיטא דקאי בגויה עסקינן בית השלהין וזו למה לי הכי קאמי ליה בית השלהין כרקיטא השתא הילכך אם יבש המעין מנכה לו מן חכירו דאמי ליה בשביל המעין חכירנא מינך והלכתא כרבינא¹³. מתני' המקבל שדה מחברו ומשוכה בה הבירה¹⁴ שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותן לו שכך כותב לו אם אוכיר ולא אעביר אשלם במיטבא וכו'. ההוא¹⁵ גברא דקביל ארעא אמי ליה אם מוכירנא יהיבנא לך אלפא וזו אוכיר תלתא אמרי נהרדעי בעי למיתב ליה תלת מאה ותלתין ותלתא ותילתא. רבא אמי אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא. ורבא אמי¹⁶ מאי שנא מיהא דתנן אם אוכיר ולא אעביר אשלם במיטבא התם לא קאמי מילתא יתירא הכי גומא בעלמא. וכת' הגאון ר' יצחק דל הכי ומסתברא לן דמחייב למיתי ליה שיעור מאי דאוכיר בשוה דלא קאמי רבא אסמכתא היא ולא קניא אלא בהיהא שיעורא יתירא דהוה ליה נומא ולא קני אבל שיעור מאי דאוכיר בשוה יהיב וככי האי מילתא לא אמי אסמכתא היא דהא תנן שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותן לו דכיון דשיעור מאי דאוכיר הוא¹⁷ הוא דיהיב שעבדיה שעבר נפשיה וגמר ומקני הכי נמי לענין אלפא וזו מאי דמוסיף על שיעורא דראויה לעשות הוא דהואי אסמכתא ולא שיעבר נפשיה אבל שיעורא דראויה לעשות איתא בכלל אלפא וזו ושעבודיה מישתעבר נפשיה ומחייב ביה ואשכחנין לרבא גופיה כי האי גונא כענין ההוא שתלא¹⁸ דאמי

¹ תוספתא ס"ו.

² צריך להוסיף: זו.

³ צ"ל: יבש.

⁴ צ"ל: חכורו.

⁵ צ"ל: שמא בעלמא אמרי לך מי לא תניא.

⁶ צ"ל: אלא שמא.

⁷ צ"ל: כרם אני מוכר לך.

⁸ צ"ל: גפנים.

⁹ צריך להוסיף: שמא ואי אמר חוכר וצריך למחוק: „ומדקאמר זו פשיטא דקאי בגויה עסקינן בית“ כי נכתב מה בשורה שלאחריה.

¹⁰ צריך להוסיף: זו.

¹¹ כ"ה ברי"ף.

¹² צ"ל: ומשוכה בה הובירה. כמ"ש ברי"ף וכ"ה בדקדוקי סופרים.

¹³ שם דף ק"ד ע"ב.

¹⁴ „אמי“ מותר ונמוזק.

¹⁵ צ"ל: בשוה. כמ"ש ברי"ף.

¹⁶ ב"מ דף ק"ט.

ספר השמרות

אי מספרנא מסתלקנא בלא שבחא דאמי רבא אסמכתא היא ולא קניא ואקשינן מאי שנא מיהא דתנן אם אוכיר ולא איעביר אשלם במיטבא התם⁽¹⁾ לא קאמר מילתא יתירא הכא נזומא בעלמא⁽²⁾. ההוא נכרא דקביל ארעא לשומשמי זרעה חיטי כשומשמי סבר רב כהנא למימי מנכה ליה כחשא דארעא אמי ליה רב אשי אמרי אינשי תכחוש ארעא ולא תכחוש מארה הילכך לא מנכי ליה. ההוא⁽³⁾ נכרא דקביל ארעא לשומשמי זרעה חיטי ועברה חיטי טפי משומשמי סבר רבינא דמימר חיטי טפי משומשמי לא עבוד אלא מן השבח שהשבותי החוכר יהיב ליה שבחא דכיני וכיני אמי ליה רבינא⁽⁴⁾ מרפתי לרבינא הוא⁽⁵⁾ אשבח ארעא לא אשבח. המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנכש⁽⁶⁾ אמי מאי איכסת לך ואני נותן לך חכירך אין שומעין לו שהרי למחר אתה יוצא ממנה ואתה מעלה לפני עשבים ואי אמי לבחר הכי כריבנא לה אמי ליה ביזרא דנפל נפל ולא מהני⁽⁷⁾ כרבא דלבחר הכי כלום דכי נפיק מינה נפקי⁽⁸⁾ עשבי. המקבל שדה ולא עשתה אם יש בה כרי להעמיד כרי חייב ליטפל בה. אמי ר' יהודה וכי מה קיצבה כרי⁽⁹⁾ אלא אם יש בה כרי נפילה. תיר המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כרי להעמיד⁽¹⁰⁾ כרי חייב ליטפל בה שכותי לו אנא איקום ואוכירי⁽¹¹⁾ ואורע ואחצד ואעמר ואדוש ואדרה⁽¹²⁾ ואקים כריא קמך ותיתי את ותטול סלנא ואנא בעמלאי ובנסקת ידי סלנא, וכמא כרי להעמיד כרי א"ל ר' יוסי ברי חנינא כרי שתעמוד⁽¹³⁾ . . . כרי שלא יהא כונס שלה רואה פני חמה. אמי מר⁽¹⁴⁾ לוי אמי שלש סאין דבי ר' ינאי אמרי סאתים. אמי ריש לקיש סאתים שאמרו חוץ מן ההוצאה.

מתני' המקבל⁽¹⁵⁾ שרה מחבירו ואכלה חנב או נשרפה⁽¹⁶⁾ אם מכת מרינה הוא מנכה לו מן חבירו ואם אינה מכת מרינה אינו מנכה לו מן חבירו. היכי דמי מכת מרינה אמי רב יהודה כגון דאישתרוף רובה דבאני, עולא אמי כגון שנשתרפו ארבע שדות מארבע רוחותיה, וסוניין⁽¹⁷⁾. כרב יהודה, אמי ליה זרעא חיטי ואול-זרעה שערי ואשתרוף רובי דבאני ואשתרוף נמי הלך⁽¹⁸⁾ שערי אמי ליה אי זרעתה חיטי נמי הוה מישתרפה או דילמא אמי ליה אי זרעתה חיטי הוה מיקיים בי ותגור אומר ויקם לך⁽¹⁹⁾. נשתרפו כל שדותיו של מחכיר ולא אשתרוף רובי דבאניה מאי כיון דלא

(1) מן "התם" עד "בעלמא" יש למחוק וצריך להוסיף כמ"ש ברו"ף: ושנינא התם מאי דאספיר משלם ה"ג מאי דאספיר מנכין ליה ואירך יהבינן ליה ותא נמי דאלפא זוזי וכי.

(2) שם דף ק"ד ע"ב.

(3) צ"ל: ר' אחא.

(4) צ"ל: אמו הוא.

(5) שם דף ק"ה.

(6) לשון הרי"ף.

(7) ברי"ף: מסקא. — (8) בכרי.

(9) להעמיד.

(10) צ"ל: ואניר.

(11) צ"ל: ואדרה.

(12) צריך להשלים: הריחה.

(13) צ"ל: איתמר.

(14) שם דף ק"ה ע"ב.

(15) צ"ל: נשרפה.

(16) לשון הרי"ף.

(17) צ"ל הנך (שם דף ק"י).

(18) שם מוסיף: מסתברא דא"ל אי זרעתא חיטי הוה מיקיים ותגור אומר וכי.

אשתדוף רובי רבאניה לא מנכי ליה או דילמא כיון דאשתדוף כולוהו ארעאתא אמי ליה משום לתך הוא מיסתכרא דאמי להו משום לתך הוא ואמאי הכא נמי לימא אי משום ליתאי הוא הוה משתייר לי פורתא כרכתי כי נשארנו מעט מהרבה משום דאמי ליה מחכיר אי הוית חוי לאשתדורי לך הוה משתייר לך מדנשפך. אמי רב יהודה אמי שמואל לא שנו שמנכה לו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב אבל לא זרעה כלל חייב דאמי ליה אי זרעתה הוה מקיים כ"י¹) לא יבושו בעת רעה ובימי רעבון ישבתו²). תני³) חדא פעם ראשונה ושנייה זורעה שלישיית אינו זורעה, ותניא אידך שלישיית זורעה רביעית אינו זורעה, לא קשיא הא⁴) דאמי בתרי זימני הויא חוקה הא רשבינ דאמי (דאמי) עד תלתא זימני לא הויא חוקה⁵). אמי ריש לקיש לא שנו אלא שזרעה וצמחה⁶) אבל זרעה ולא צמחה מטיא⁷) ליה כל היכי זרע ליה ואזיל⁸). ועד אימת אמי רב פפא עד דאתי אריסיה מברא וקיימא כרמיה⁹) ארישיו. ר"י¹⁰) אומי קבלה ממנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מן חכירו. ההוא גברא דקביל ארעא בווזי למיעבר בה תומי אנורא דנהר מלכא סבא¹¹) אתא לקמיה דרבא אמי ליה זיל נכי ליה. אמרי ליה רבנן לרבא והא תנן ר' יהודה אומי אם קבלה ממנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מן חכירו, אמי להו לית דחש לה להא דר' יהודה. המקבל שדה מחבירו בעשרה כורין חטים לקתה נותן לו מתוכה היו חמיה יפות לא יאמי לו הריני לוקח לך מן השוק אלא נותן לו מתוכה. ההוא גברא דקביל ארעא לאספסתא עברא אספסתא וחרשה זורעה שערי לקיין הגהי שערי שלחה רב חביבא מסורא דפרת לרבינא כי האי נונא רואי¹²) לקתה נותן לו מתוכה דמי או לא אמי ליה מי דמי התם לא עברא ארעא שליחותה הכא עברא ארעא שליחותה¹³). ההוא גברא דקביל פרדיסא מחבריה בעשרה דני חמרא תקף ההוא חמרא סבר רב כהנא למימר היינו מתני לקתה נותן לו מתוכה אמי ליה רב אשי לרב כהנא מי דמי התם לא עברא ארעא שליחותא¹⁴). ומורה רב אשי בעינבי דאקרוס¹⁵) ושדה שלקתה בעומריה דכי לקתה נותן לו דמי מתוכה. המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים לא יזרעה חטים, חטים יזרעה שעורים, רשבינ אומי¹⁶) קטנית לא יזרעה תבואה לא¹⁷) יזרעה קטנית¹⁸) אמי ליה והא תנן תבואה יזרעה

(1) צ"ל: בן. — (2) צ"ל: ישבעו [תהלים ל"ז י"ט].

(3) שם דף ק"ז ע"ב.

(4) צריך להוסיף: כרבי.

(5) לפנינו בגמרא: בתלת זימני הוה חוקה.

(6) צריך להוסיף: ואכלה חגב.

(7) צ"ל: מצי אמר.

(8) כ"ה ברי"ף ועי' דקדוקי סופרים.

(9) צ"ל: כימה.

(10) צ"ל: ר' יהודה.

(11) צריך להוסיף: אסתכר נהר מלכא סבא.

(12) צ"ל: מאי כי.

(13) וכ"ה ברי"ף ועי' בדקדוקי סופרים.

(14) צריך להוסיף: הכא עברא ארעא שליחותא.

(15) צ"ל: דכרוס כמ"ש ברי"ף ולפינו בגמרא: דכרוס. ועי' ערוך השלם ערך כרוס.

(16) צ"ל: אוסר.

(17) מלת "לא" צריך למחוק, והיא כרי"ף כ"י עי' דקדוקי סופרים.

(18) צריך להוסיף כמ"ש דף ק"ז: מתני ליה ר' יהודה לרבין תבואה לא יזרעה קטנית

[והיא כג"מ מהר"ם סבי הר"ף].

קטנית אמי' ליה לא קשיא הא לן והא להו. המקבל שדה מחבירו¹) שנים מועטות לא יזענה פשתן ואין לו קורות שקמה. קבלה ממנו שבע שנים וזרעה שנה ראשונה פשתן ואין²) לו בקורות שקמה. אביי אמר בקורות שקמה אין לו בשבח שקמה יש לו. ורבא אמר אפילו בשבח שקמה אין לו והלכתא כרבא. רב ספא קביל ארעא לאספסתא קדחו בה תאלי כי קא מסתלק אמי' להו הכו לי שבחאי אמי' ליה שישא בריה דרב אידי דיקלא ואלים בעימר³) שבחיה אמי' ליה התם לאו אדעתא דהכי נחת אנא אדעתא דהכי נחיתנא כמאן כאביי דאמי' בשבח שקמה יש לו אפי' תימא כרבא התם לית ליה פסידא הכא אית ליה פסידא אמי' ליה מאי פסידך ידא דאספסתא שקול ידא דאספסתא וויל, אמי' ליה כורכמא רישקא רביי אמי' ליה גלית אדעתך למשקל ואסתלוקי עברת שקול כורכמך רישקך וויל אין לך אלא דמי עצים בלבד. רב ביבי בר אביי קביל ארעא ונדרה⁴) משוניתא קדחא בה וזרתא בההיא משוניתא כי קא מסתלק אמי' להו הכו לי שבחאי אמי' ליה משום דאתאי ממולאי אמרי מילי מוליתא אפי' רב ספא לא קאמי' אלא דאית ליה פסידא הכא מאי פסידא אית ליה דהא⁵) במקום דליתיה ראוי לזיעה קדחא וזרתא. ההוא שתלא דאמר אי מפסידנא מסתליקנא אפסיד רב יהודה אמי' מסלקינן ליה בלא שבחא רב כהנא אמי' יהבינן ליה שבחא ומסלקינן ליה, ומורה רב כהנא דאי אמי' מסתליקנא בלא שבחא דמסתליקנא בלא שבחא. רבא אמי' אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא, ורבא אמי' מאי שנא מיהא דתנן אם אוכיר ולא אעביר אשלם במיטבא, התם מאי דאפסיד משלם הכא מאי דאפסיד מנדינן⁶) ליה ואידך יהבינן ליה. הניא שתליה דרבינא הוה אפסיד וסלקיה אתא לקמיה דרבא אמי' ליה חזי מר מאי קא עביר אמי' ליה שפיר קא עביר לך והא לך אתרי⁷) בילא צריכת לאתרוויי רבא לטעמיה דאמי' רבא מיקרי דרדקי שתלא טבחא ואומנא וספר מתא כולהו כמותרין ועומדין דמי וכללא דמילתא כל פסידא דלא הדר כמותרה ועומד דמי. אמי'⁸) רב מניומיה בריה דרב רחומי כאתרא דשקיל שתלא פלנא ואריסא תילתא האי שתלא דבעי איסתלוקי יהבינן ליה שבחיה ומסלקינן ליה כי היכי דלא ליפסיד בעל הבית. ופירש הנאון ר' יצחק ז"ל היכי דמי כגון דהוה ליה שבחא ייב סלעים לשתלא שיתא ולמאריה דארעא שיתא ואי בעי שתלא לסלוקי שקיל אריסא דנחית כדוכתיה תילתא דאינון ד' סלעים פשו להו מייב סלעים אשקיל מארי ארעא מינייהו שיתא אלפי⁹) דאינון¹⁰) ריבעא דתמניא ודנקא דייב שקיל להו שיתלא והיינו דקאמי' ריבעא הוא דנקא כי היכי דלא ליפסיד בעל הבית סמנאתיה כלום. אריס¹¹) אומי' למחצה ירדתי ובעל הבית אומי' לשליש הורדתי מי נאמן רב יהודה אומי' בעל הבית מהימן ורב נחמן אמי' הכל כמנהג המדינה והלכתא¹²)

¹ שם דף ק"ט.

² צ"ל: ויש.

³ צ"ל: בעי מר.

⁴ כ"ה גם ברי"ף, ולפנינו בגמרא: ואהדר ליה. ועי' דקדוקי סופרים.

⁵ הוא מרי"ף.

⁶ צ"ל: מנכין.

⁷ צ"ל: לא אתרוי בו, לא.

⁸ שם דף ק"ט ע"ב.

⁹ צ"ל: סלעי.

¹⁰ צריך להוסיף כמ"ש ברי"ף: מנאתא דילית פשו ליה תרי סלעי דאינון.

¹¹ שם דף ק"ו.

¹² כ"כ הרי"ף.

כרב נחמן. המקבל¹) שדה מחבירו לשבע שנים בשבע מאות דינרין אין השביעית מן המנין, שבוע אחד בשבע מאות דינרין השביעית מן המנין. והוה נוסח שמר שיתלא².)

יודעים אנו עדים החתומים למטה עדות ברורה שאמר לנו פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני הוו עלי עדים וקנו מכל אחד ואחד ממנו ותנו לו לאבירו³) להיות בירנו לזכות סחמת שרצינו ברצון נפשינו בלא שום זכר ואנס כלל אלא בלב שלם ובנפש חפצה וברעת שלימה ובעין יפה ונתרצינו שנינו שנתתי לו אני פלוני בן פלוני קרקע פלוני שלי שהוא במקום פלוני בסימניו ובמצריו כדי שיטע אותו ויעשנו כרם פדרס נטוע יפה ויעבוד אותו עבודה יפה בכל שנה ושנה ויתן לי סחצית מכל הפירות והענבים שיצאו ממנו בכל שנה ושנה ומחצית מכל העצים שיחחנו מהן מן האילנות והנפנים שקורין אותן שביסתא⁴) וקבל פלוני זה השתלא על עצמו בקנין גמור ונתרצה ולקח קרקע זו לשתלו אותו וליטענו ולעבוד אותו עבודה יפה וכך אמר לנו פלוני זה אנא אקום ואטע ואשתול ואחסור ואמרח ואעבוד ואשקי⁵) ואכיר⁶) ואחתוך ומורות ואכניש יתהון ותשקול אנת פלנא ואנא פלנא ואמרח נמי עד דאבציר ענבי וסירי ותיתי את ותשקול בארעך פלנא ואנא בעמלאי ובלאותי ובנפקת ידי פלנא ואם אוכיר ולא אעבוד אשלם במיטבא ושאר תנאין הללו שריר ומקויים דנהנין בישראל מיוזמא דגן ולעלם דלא כאסמכתא ודלא כפוסמי דשמרי, וקנינא אנו עדים מפלוני בר פלוני לפלוני בר פלוני ככל התנאין הכתובים לעיל במאנא דבשר למקניא ביה, ומה שהיה בפנינו וכו' עד ונתננו ביר פלוני ופלוני מהן להיות ביר כל אחד לראיה ולזכות. והכל שריר וקיים. ושמר שובר כותבין אותו נמי על זה הדרך אלא שכוח' בה ושכרתי ממנו שדה פלוני בכך וכך וזו בשנה ואתן לו בכל שנה וזוים הללו ויהיו כל הפירות היוצאין מן השדה שלי ולא יהא לבעל הקרקע בהן כלום כי כבר נסתלק מפירות קרקע זה בזוים הללו בכל שנה וכו'. והמקבל והחוכר כותבין נמי נוסח השמר על האי ענינא דכתבין לעיל בשמר שתלא על פי העניין שמקבל אותה וחוכר אותה הימנו אלא בשמר מקבל כותב ואנא אקום ואכיר⁶) ואזרע ואחצור ואעמר ואדוש וארדה⁷) ואוקים כריא קמא ותיתי את ותשקול פלנא או תילתא או ריבעא על פי התנאי שביניהן ואנא בעמלאי ובנפקות ידי אשקול פלנא או תרי תילתי או תילתא או ריבעא על פי התנאי שביניהם. ובחוכר כותבין הכי ואתן לך משרה זו עשרה כורין בשנה ובין עושה הרב' ובין עושה מעט הכל שלי ואפי' חס ושלוש לא יצאו ממנה אפילו עשרה כורין בשנה אתן לך משלי עשרה בכל שנה ושנה כל זמן שחכירות זה קיים וכו'. וכל שופרא דשמרא וכו'.

והשמר האחד וששים הוא שמר שובר.

וכבר פירשנו לעיל בענין סמפון שאעפי' שהשובר והסמפון אחד הם מה בין שובר וסמפון והשובר הוא נעשה על שמר חוב שנאבד שכותבין עליו שובר כי אולי

¹ דף ק"ו ע"ב.

² ע"י בסי העטור ד"ץ דף ס' וד"ל ד' כ"ב.

³ אולי: לכל אחד ממנו. כמ"ש בסי העטור: לכל חד מננא.

⁴ שבשתא. ע"י בערוך ערך שבש, ובסי העטור: שיבשא.

⁵ בסי העטור: ואישמי.

⁶ צ"ל: ואכיר.

⁷ צ"ל: וארדה. ע"י לעיל. גם בסי העטור ואירי.

שמה ימצא היום או מחר ויתכעוהו היורשין או הוא בעצמו ונעשה נמי על מי שהוא במדינה אחרת ואין שטר חובו אצלו וזרע הלווה ממנו שכות' לו שובר על השטר עד שילך למדינתו ויחזירנה לו. ונעשה נמי על מי שפרע מקצת חובו וכותב⁽¹⁾ השטר אצל המלוה שכותב לו שובר במקצת שפרע לו ואעפ"י שהוא דבר זה פלוגתא דר' יהודה ור' יוסי הא קיימא לן דכותבין שובר וכדתנן בפי' גט פשוט⁽²⁾ מי שפרע מקצת חובו ר' יהודה אומ' יחליף ר' יוסי אומר יכתוב שובר, אמ' ר' יהודה נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים אמ' לו ר' יוסי וכן יפה לו ואל ידע כחו של זה, ומסקנא⁽³⁾ דכותבין⁽⁴⁾ שובר דאמר רב הונא בריה דרב יהושע אפי' למאן דאמי' כותבין השובר הני מילי אפלאג אבל אכולה לא ולא היא אכולה נמי כותבין כי הא דרב יצחק בר יוסף וכו'. והוה נוסח שטר שובר⁽⁵⁾.

יודעים⁽⁶⁾ אנו עדים חתומי משה עדות ברורה שאמי' לנו פלוני בר פלוני הוה עלי עדים וקנו ממני וכתבו וחתמו עלי בכל לשון של זכות ותנו לו לפלוני בר פלוני להיות בידו לזכות מחמת שכבר נשתלמתי ממנו כך וכך דינרין שהוא חייב לי מומן פלוני ולא נשתייר לי אצלו לא משהו זוו ולמעלה ולא משהו זוו ולמטה אלא הכל נשתלמתי ממנו עד נמירא ואוהו השטר שהיה לי עליו מסך זה ומומן פלוני בכל מקום שהוא שתמצא פרוע הוא ובטל לגמרי וכל מי שיכוב מארבע רוחות העולם בן ובת אח ואחות רחוק וקרוב יהודי וארמאי יורש ונוחל אכיל נכסי ופרע חובות⁽⁷⁾ דאתי ברשותי ושלא ברשותי בהרשאתי ושלא בהרשאתי דיקום וישעון ויהנה ויערער וישתעי שום דינא ודברים בעולם על פלוני זה או על הבאים מכחו מחמת אותו שטר חוב שנזכר שנשלתי ממנו זה המומן הנזכר יהיו דבריו בטלין ומבוטלין וחשובין למנא דחסף תביר דלית ליה ממשא וכל שטר וזכות שיצא מתחת ידי או מתחת ידי יורשי אחרי על פלוני זה או על הבאים מכחו מחמת אותו שטר יהיו שביתיין פסולין בטלין קרועין ומקורעין לא שרירין ולא קיימין כי באותו שטר פרוע הוא לגמרי בכל מקום שהוא והרי הוא בטל ומבוטל וכל מודעי ותנאי ומודעי דמודעי ומודעי דנפקי מנו מודעי עד סוף כל מודעי שמסרתי ושעתיד אני למסור על שובר זה בטלין ומבוטלין בכל לישני ודבורי דמבטלין בהון רבנן מודעי ותנאי. ואיכא נמי מאן דכתי' ביה הכי וכולן מכרתים לפלוני זה בפרוטה, וכך אמ' לנו פלוני דגן אחריות וחומר שובר זה קבלתי עלי ועל יורשי אחרי דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי שוברא אלא כאחריות וחומרי כל שטרי שוברין והודאות וקבלות דנהיגין בישראל מיומא דגן ולעלם כרת וכהלכה. וקנינא מפלוני זה לפלוני זה בכל מאי דכתיב ומפורש לעילא במנא דכשר למקניא ביה, ומה שהיה בפנינו וכו' עד והכל שריר ומקיים. ואם הוא שובר במקצת השטר כותבין בו הכי מחמת שנשלתי וקבלתי ממנו מאותו שטר פלוני שהיה לו עלי מחזיק כך וכך דינרין ועכשיו נשלתי מאותן הדינרין כך שיעור חצי השטר או שלישיתו או כפי מה שהוא הסך והרי הוא נבטל לגמרי שעבוד חצי אותו השטר שהיה לי עליו ולא יהא כח באותו

⁽¹⁾ אולי: ומונה.

⁽²⁾ בבא בתרא ד' ק"ע ע"ב.

⁽³⁾ כ"כ הרי"ף.

⁽⁴⁾ דף קע"ב.

⁽⁵⁾ עיי' בס' העמוד ד"ז ד' כ"ה ע"ג וד"ל ד' י"ד ע"ג גם מחזור ויטרי עמוד 796.

⁽⁶⁾ עיי' "הפסגה" קובץ ג' חוברת א' עמוד 50 שורה 22: "...לי (והרא"א הרכבי הגיה:

בעלי) נכסין ורישן רשותי ופרע חובתי". ולפי מה שנמצא פה אולי צ"ל שם: "אכלי נכסין".

השמר לנכות ממנו ומירושויו לא הוא ולא יורשיו אלא חצי סך השמר כי החצי הסך האחר טרע לי אותו השמר מעכשיו לגמרי ולכך אני מבטל בפניכם בקנין נמור חצי השמר והרי הוא בטל ופרוע ולא יהא כה באותו המחצית הפרוע לעולם וכי עד סוף השמר.

והשמר השנים וששים הוא שמר מתנת שכיב מרע.

הוא מחלקת לדרכים הרבה כי אין העדים כותבין אלא מה שצוה להם הנותן או שקנו מידו ואין זה מקומו להאריך כאן כי בסייעתי דשמיא אנו עתידין לפרשו בהלכות מתנת שכיב מרע ומצוה מחמת מיתה להחזיר הסדר במקומו בענין השמרות כתבינן הנא קצת והוא מה ששנינו בסרי¹ מי שמת² שכיב מרע שכת' נכסיו לאחרים שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת מאי מעמא דאולינן בתר אומדנא דאי הוה ידע דחיי לא הוה כתב כלל לכולהו נכסיה לאחריני אבל אי שייר קרקע כל שהוא אמרינן למיסמך עליה שייריה הילכך מתנתו קיימת אמ' רב יוסף בר מניומי³ אמ' רב נחמן שכיב מרע שכת' כל נכסיו לאחריני רואין אם במחלק פ"י שנתן לזה ולזה בבת אחת שלא נמלך בין לזה ולזה ולא שתק בין נתניה לנתניה מת קנו כולן שהרי לא חזר עמד חזר ככולן שהרי הוא כשימ שכת' נכסיו לאחרים ולא שייר כלום אבל אם זה השכיב מרע הוא כנמלך כפי שנתן לזה ושחק ואח"כ נמלך ונתן לשני וכן לשלישי וכן לכולן מת קנו כולן ואפי' האחרון שהרי לא חזר בו עמד אינו חוזר אבל בראשון⁴ כי בראשונים שייר מקרקעותיו מה שנתן לאחרון. ומקשינן ודילמא לכולם נמור בלבו לתת להם ולהקנותם כאחד וזה שנראה שנמלך לאו נמלך הוא אלא עיוני קא מעיין. ותרצינן בתמיהא⁵ דשכיב מרע מידק דייק והדר יהיב. אמ' רב יוסף⁶ בר מניומי אמ' רב נחמן שכיב מרע שכת' נכסיו לאחרים ועמד אינו חוזר חיישינן שמא יש לו נכסיו במדינה אחרת אלא מתני' דקתני לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת היכי משכחת לה אמ' רב חמא באומר כל נכסי אלו, מר בר רב אשי אמ' במוחזק, והלכתא כהני פירוקי. איבעיא ליה חזרה במקצת הויא חזרה בכולהו או לא, פ"י כגון שאין לא אלא שדות שלש והוא שכיב מרע ונתן כולן לראובן ואח"כ אמ' השרה האחת תהיה לשמעון והשתיים שהן נתונות לראובן כבר לא הוכיזן בשעת חזרה בשרה האחת שנתן לשמעון מיהו כאלו חזר גם בשתי שדות הנתורות או לא, ובעיין אלו אינה אלא היכא שמת דהיכא דעמד לא צריך מילתא דמתנה בלא שיויר היות לראשון וכי' והלכתא חזרה במקצת הויא חזרה בכולה דתניא כולן לראשון ומקצתן לשני שני קנה ראשון לא קנה מקצתן לראשון וכולן לשני ראשון קנה שני לא קנה, ומשכחת לה לרישא בין בשמת בין בשעמד והא דקני מיניה וסופא לא משכחת לה אלא כשעמד דאי בשמת שני⁷ קנה ראשון לא קנה דהא הדר ביה מקמא⁸ הילכך לא משכחת לה אלא בשעמד והא דקנו מיניה. אמ' רב ששת יטול יוכה יהויק יקנה כולן לשון מתנה הן.

¹ בבא בתרא ד' קמ"ו ע"ב.

² ד' קמ"ח ע"ב.

³ צ"ל: אלא באחרון.

⁴ צ"ל: סתמיה. ע"י ביד רמ"ה דף רכ"ג.

⁵ וכ"ה ברויף, ובגמרא ר' אחא. וכ"כ ביד רמ"ה שם.

⁶ כ"ה ברויף כ"י כמ"ש ברקדוקי סופרים. אכנס ברמוס (מלכר קרשמי וויניציא): ראשון

קנה מקצת ושאר הנכסים לשני.